

Meldcode bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het bevoegd gezag van de Stichting Archipel Scholen te Vlissingen

Overwegende

- dat Archipel Scholen verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan haar cliënten en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan cliënten die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij Archipel Scholen op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met cliënten attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat Archipel Scholen een meldcode wenst vast te stellen zodat de beroepskrachten die binnen Archipel Scholen werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat Archipel Scholen in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de beroepskrachten bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eengerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder beroepskracht in deze code wordt verstaan: de beroepskracht die voor [naam organisatie] werkzaam is en die in dit verband aan cliënten van de organisatie zorg, begeleiding, onderwijs, of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder cliënt in deze code wordt verstaan: iedere persoon aan wie de beroepskracht zijn professionele diensten verleent.

In aanmerking nemende

- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet maatschappelijke ondersteuning

Stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

a. Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van een signaleringsinstrument als uw organisatie daarover beschikt.

Hebt u zelf geen contact met de kinderen van uw cliënt, dan kunt u toch signalen vastleggen over de situatie waarin deze kinderen zich mogelijk bevinden, als de toestand van uw cliënt daar aanleiding toe geeft.

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform de interne richtlijnen. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Beschrijf uw signalen zo feitelijk mogelijk. Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.

Stap 2: Collegiale consultatie en zonodig raadplegen van het Advies-en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld

Bespreek de signalen met een deskundige collega. Vraag zo nodig ook advies aan het Advies-en Meldpunt Kindermishandeling of aan het Steunpunt Huiselijk Geweld

Stap 3: Gesprek met de cliënt

Bespreek de signalen met de cliënt. Hebt u ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de cliënt, raadpleeg dan een deskundige collega en/of het Advies-en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld.

1. leg de cliënt het doel uit van het gesprek;
2. beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan;
3. nodig de cliënt uit om een reactie hierop te geven;
4. kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van vrouwelijke genitale verminking kunt u daarbij de Verklaring tegen meisjesbesnijdenis gebruiken.

Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de cliënt, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de cliënt, die van u zelf, of die van een ander in het geding is;
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de cliënt door dit gesprek het contact met u zal verbreken.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de cliënt het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Maak bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling gebruik van een risicotaxatieinstrument als een dergelijk instrument binnen uw organisatie of praktijk beschikbaar is.

NB: In de KNMG Meldcode voor artsen is deze stap bij stap 5 inbegrepen. De KNMG Meldcode

adviseert artsen om, als extra stap, zo nodig informatie in te winnen bij andere professionals die zijn betrokken bij het gezin. Zie: Artsen en Kinder-mishandeling, Meldcode en Stappenplan, Utrecht, september 2008, p.17 ev. (stap 4) en p. 24 ev. (artikel 9). www.knmg.nl/publicaties

Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

Hulp organiseren en effecten volgen

Meent u, op basis van uw afweging in stap 4, dat u uw cliënt en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- organiseer dan de noodzakelijke hulp;
- volg de effecten van deze hulp;
- doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

Melden en bespreken met de cliënt

Kunt u uw cliënt niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermen of twijfelt u er aan of u voldoende bescherming hiertegen kunt bieden:

- meld uw vermoeden bij het Advies-en Meldpunt Kindermishandeling of bij het Steunpunt Huiselijk Geweld;
- sluit bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- overleg bij uw melding met het Advies-en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om uw cliënt en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Bespreek uw melding vooraf met uw cliënt (vanaf 12 jaar) en of met de ouder (als de cliënt nog geen 16 jaar oud is).

1. leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
2. vraag de cliënt uitdrukkelijk om een reactie;
3. in geval van bezwaren van de cliënt, overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren;
4. is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om uw cliënt of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de cliënt of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen;
5. doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de cliënt of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de cliënt over de melding kunt u afzien:

- als de veiligheid van de cliënt, die van u zelf, of die van een ander in het geding is;
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de cliënt daardoor het contact met u zal verbreken.

b. Verantwoordelijkheden van Archipel Scholen voor het scheppen van een randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor beroepskrachten mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt Archipel Scholen er zorg voor dat:

- binnen de organisatie en in de kring van cliënten bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode;

- regelmatig een aanbod wordt gedaan van trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering zodat beroepskrachten voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- er voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de beroepskrachten kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en dat zonodig acties in gang worden gezet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- afspraken worden gemaakt over de wijze waarop Archipel Scholen zijn beroepskrachten zal ondersteunen als zij door cliënten in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen.

- *Dit basismodel is afgeleid van de publicatie “Basismodel Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling / stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling”. Dit is de uitgave van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, publicatienummer DVC 90487, december 2009.*

- *Verwijzing naar de publicatie van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) “Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling voor professionals in het primair onderwijs” / inpassen van de (basis)meldcode in de zorgroute van het primair onderwijs / NJI 2012 / www.nji.nl of info@nji.nl*

Staatssecretaris Marlies Veldhuijzen van Zanten van VWS heeft in februari 2011 een wetsvoorstel aangekondigd waarin organisaties en zelfstandige beroepskrachten de plicht krijgen om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode gaat gelden in het onderwijs, de jeugdgezondheidszorg, kinderopvang, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en bij politie en justitie.

De meldcode geeft professionals houvast bij het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en bij het in gang zetten van interventies. Ook zorgt de meldcode voor meer en betere meldingen bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Deze brochure laat zien dat voor de invoering van de meldcode in het basisonderwijs geen nieuwe structuren of procedures nodig zijn. Wel zijn er een aantal zaken waar scholen extra aandacht aan moeten besteden om de meldcode succesvol toe te passen: preventie, signaleren, communicatie met ouders en melden bij het AMK. In de brochure worden die aspecten verder toegelicht.

Stappenplan Archipel Scholen in de praktijk

De 5 stappen van het basismodel “Meldcode” in het kort:

1. In kaart brengen van signalen (zakelijk beschrijven)
2. Collegiale consultatie op school en zo nodig raadplegen van AMK (aandachtsfunctionaris)
3. Gesprek met de ouders (niet door leerkracht maar bv. door schoolleider. De leerkracht blijft er voor het kind. Ter bescherming van de rol van de leerkracht eindigt de rol van de leerkracht na 2)
4. Inschatten risico, aard en ernst van het geweld
5. Beslissen: hulp organiseren of melden bij AMK door schoolleiding

Thuisproblematiek (huiselijk geweld en kindermishandeling) is geen zaak voor de interne contactpersoon, maar voor de aandachtsfunctionaris (= het adres voor het bijeenbrengen van signalen en dossiervorming).

- De interne contactpersoon houdt zich bezig met zaken die op school spelen. Aanwezigheid van twee interne contactpersonen per school verdient de voorkeur.
- Combinatie intern begeleider/aandachtsfunctionaris verdient de voorkeur. Dubbelrol

- intern begeleider/intern contactpersoon kan problemen geven.
- Rol schoolleider: knopen doorhakken en melden bij AMK.

Risico dubbele taak

Door de komst van de verplichte meldcode in 2012, benoemen veel scholen een teamlid als centraal punt bij wie de meldingen rond kindermishandeling binnenkomen (= aandachtsfunctionaris). Vaak is dat de ib-er. Sommige ib-ers zijn daarnaast nog intern contactpersoon van hun school. Als de ib-er het aanspreekpunt is bij vermoedens van kindermishandeling èn intern contactpersoon, dan is het zaak om taken en bijbehorende procedures scherp te scheiden. Mogelijk moet dan de taak van intern contactpersoon worden overgedragen aan een collega. Een extra argument om deze functies niet te vermengen, dient zich uit de praktijk aan. Er is sprake van een toenemend aantal bij de klachtencommissie ingediende klachten van ouders tegen ib-ers die zich naar de mening van de ouders onterecht bemoeiden met de thuissituatie.

Toelichting 5 stappen volgens de 5 B's voor ib-ers/aandachtsfunctionarissen kindermishandeling (Uit artikel "Zorgen om een kind" / Anke Visser (PPSI)

Bekijken. Of te wel observeren. Het begint met zorgen, vermoedens, van een leerkracht. Waar komen die vandaan? In deze fase is het belangrijk dat een leerkracht deze zorgen, vermoedens onderbouwt met observaties. Wat krijgt de leerkracht aan signalen? Wat is er concreet zichtbaar? Heeft het kind vaak thuis een "ongelukje" in het weekend? Komt het naar school zonder pauzehapje of overblijftrommel? Is het kind vervuild? Reageert het kind angstig op onvermoede aanraking? Wat is zichtbaar in het contact tussen ouder(s) en kind? Noteer deze observaties zakelijk en concreet met data in een logboek.

Bespreken. Bij het onderzoeken van vermoedens van kindermishandeling in de gezinssituatie, handelt een schoolmedewerker nooit alleen. Het begint met observaties van de leerkracht. DE ib-er (en/of schoolmaatschappelijk werker) speelt een belangrijke rol bij eventuele vervolgstappen. Bespreek als ib-er het logboek met de leerkracht. Heeft hij/zij inderdaad de intuïtie "het zit niet goed" kunnen onderbouwen met concrete observaties? Deze observaties zijn belangrijk in de volgende fase. Zonodig kan de ib-er (anoniem) advies vragen voor een vervolgstap aan het AMK (0900 123 123 0)

Begeleiden (zorggesprek). In deze situatie nodigt de ib-er de ouders uit voor een gesprek. Directie leidt het gesprek. Doel van het gesprek is om de zorgen van de school, onderbouwd door de observaties van de leerkracht, voor te leggen. Belangrijk is hoe hierop vanuit de ouder(s) gereageerd wordt. Hebben zij een verklaring voor dat wat de school rondom hun kind gezien heeft? Blijkt er inderdaad iets aan de hand te zijn? Willen ouders hulp? Reageren ouders met bagatelliseren, ontkennen, of vallen zij de school aan?

Beoordelen. Beoordelen betekent wegen van de verzamelde gegevens uit de fasen hiervoor: de observaties van de leerkracht, de reactie van de ouder(s). De ib-er beoordeelt met de directeur de zwaarte van de situatie. Deze weging bepaalt wat de school beslist in de volgende fase.

Beslissen. In deze fase beslist de ib-er met de directeur wat de vervolgstappen zijn. Zijn er nog steeds signalen, zorgen, vermoedens, of niet meer? Als de situatie genormaliseerd lijkt, wordt het dossier voorlopig gesloten.

Is er specialistische hulp ingeschakeld in het gezin en is er verbetering zichtbaar? Dan houdt de ib-er de vinger aan de pols bij de leerkracht en de ouders.

Als op school de indruk bestaat dat de situatie rondom het kind niet normaliseert en er vanuit de ouders geen actie ondernomen wordt, dan kan de school overgaan tot het doen van een melding aan het AMK. Het AMK doet op basis van deze melding onderzoek naar het gezin. Op basis van een negatieve uitkomst van dit onderzoek, wordt ouders opnieuw specialistische hulp aangeboden. In het zwaarste geval volgt een onder toezichtstelling van het kind bij de Raad voor Kinderbescherming. Het doen van een dergelijke melding is geen individuele beslissing. De ib-er stemt af met de directie wie vanuit de school meldt. De school kan desgewenst anoniem blijven.

Inspectie en meldcode

In het kader van haar toezichthoudende taak zal de inspectie scholen op 3 punten bevragen om te bepalen of zij voldoen aan hun plicht met betrekking tot de meldcode:

- het beschikken over een meldcode
- de randvoorwaarden voor toepassing ervan
- de feitelijke toepassing van de meldcode

Besluit bestuur voor alle Archipelscholen :

1. op elke Archipelschool is in het kader van de Meldcode 2012 een aandachtsfunctionaris aangewezen
2. de dubbele taak aandachtsfunctionaris / intern contactpersoon wordt niet gerealiseerd
3. de taak "aandachtsfunctionaris" wordt ondergebracht bij het takenpakket van de intern begeleider
4. de schoolleider meldt zaken bij het AMK
5. de schoolgids geeft korte informatie over de meldcode (onderdeel Klachtenregeling)
(zie tekst hieronder)
6. de meldcode Archipel Scholen is gebaseerd op het basismodel (ministerie van VWS)

ad 5 / Tekst schoolgids 2012-2013

Wet Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Deze wet verplicht scholen per 1-1-2012 een meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld te hanteren. Het doel van de wet is sneller en adequater ingrijpen bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. De meldcode is een stappenplan voor professionals dat zij kunnen gebruiken als ze vermoedens van huiselijk geweld en mishandeling hebben. De meldcode van Archipel Scholen is gebaseerd op het basismodel van het Ministerie van VWS.

mei 2012